

Pred volitvami v Ljudsko skupščino LRS V soboškem okraju so predlagali kandidate

Preteklo sredo se je v jutranjih urah v prostorih soboškega mestnega kina zbralo nad 200 delegatov-predsednikov vaških odborov Fronte, zastopnikov oblasti, množičnih in drugih organizacij. Zboru je prisostvoval tudi član IOOF Slovenije tovariš Sumrada, ki je imel pred prisotnimi delegati tudi krajski govor. Uvodni referat je podal sekretar OK KPS tov. Brglez Bela, v katerem se je dotaknil zunanjepolitičnega položaja. O problemih Fronte in o delu in uspehih vaških frontnih odborov je govoril okrajni sekretar OF tov. Zrinski Rudolf.

V živahni diskusiji, ki je nastala po predlogu kandidatov za predstojete volitve v Ljudsko skupščino Slovenije, se je razpravljalo o posameznih kandidatih, njihovem delu, udeleževanju v NOB itd. Po daljši diskusiji je zbor ugotovil, da so predlagani kandidati dobro izbrani, saj bodo ravno ti dostojno zastopali ljudstvo murskosoboškega okraja. Celotni okraj je razdeljen na 13 volilnih enot, katere zajemajo v glavnem več vasi.

Za mesto in bližino okolice Murske Sobotice je bil soboščanom predlagan za dobro znani kandidat **Ferdo Kozak**, predsednik Ljudske skupščine Slovenije. Tov. Ferda Kozaka pristojevalo med naše najbolj zaslužne politične in kulturne delavce v Sloveniji. Soboščani ga poznajo kot dobrega predavatelja. Za njegovega namestnika je predlagan domačin **Lutar Karel**, predsednik planske komisije OLO v Murski Soboti.

Za volilno enoto Beltince in okolice je predlagan znani javni politični delavec **tov. Kimovec Franc-Ziga**. Kot namestnik pa je predlagan **Ing. Saksida**, strokovnjak selekcijske postaje Beltince. Tov. Ing. Saksida je med prekmurškimi kmetovalci priljubljen in poznan kot izkušen kmetijski strokovnjak, ki rad ob vsaki priliki pomaga, kjer koli je to potrebno. Tudi kot aktivist je priljubljen pri ljudeh.

Za dokležovsko volilno enoto je predlagan domačin **Benko Alojz**, sedanji predsednik OLO M. Sobotice. Tov. Benko Alojz, kot nekdanji grofovski delavec, poirtvovalno dela na svojem položaju ter je kot tak močno priljubljen po vseh, še posebno pa v okolici Dokležovja, odkoder je doma. Zastopal ga bo **Poredoš Andrej**, tajnik KLO Melinci.

Za volilno enoto Tišina in okolice je predlagana **tov. Rogan Milka**, predsednica KLO Sodišinci, članica Gl. odbora AFZ ter znana politična delavka med ženami. Tov. Roganova vzgledno vodi KLO Sodišinci, saj se njeno delo odraža v izpolnjenih odkupih in v drugih akcijah. Tov. Milka Rogan že nekaj let aktivno sodeluje v ljudski oblasti, kar dokazuje, da se tudi prekmurska žena vese bolj vključuje v ljudsko oblast. Za namestnika je predlagan **Pajter Franc**, solski nadzornik za okraj M. Sobotice. Znan je kot dober aktivist in predavatelj izobraževalnih tečajev.

Za volilno enoto Brezovci in okolice je predlagan **Levšček Jože**, bivši minister za kmetijstvo, sedaj član IO OF Slovenije, za njegovega namestnika pa domačin **Vitez Stefan**, po poklicu kmet, sedaj funkcionar KLO Predanovci.

Za volilno enoto Cankova in okolice je predlagan **Sitar Ivan**, javni tožilec za Maribor-mesto. Zastopal ga bo **tov. Turha Stefan** iz Gerlinec.

V volilni enoti Rogoševci so predlagali za kandidata **tov. Brglez Bela**, sekretar OK KPS, kot zastopnika pa **tov. Težaka Janeza**, predsednika kmečke delovne zadruge »Plesnik Nastje« iz Kramarovec.

Za volilno enoto Gor. Lendava in okolice je predlagan **tov. Vratuša Anton**, po činu podpolkovnik, trenutno diplomatski predstavnik v inozemstvu. Za njegovega namestnika pa **tov. Flegar iz KLO Gor. Lendava**.

Za volilno enoto Trdkova je predlagan **tov. Fiecko Franc**, organizacijski sekretar OK KPS in za njegovega namestnika pa **tov. Špiak Mirko**, zidar iz Doljača.

Za Salovce in okolice je predlagan kandidat **tov. Mejnik Ivan-Džems**, podpolkovnik JA. Poznan je kot bорец iz NOB. Tov. Džems je bil med prvimi, ki mu je uspelo prebiti goste zasedene kordone okupatorja ob Muri ter vzpostaviti zvezo iz Prekmurja z ostalimi predeli Slovenije. Po veliki premoči okupatorske vojske se je tov. Džems sicer moral umakniti iz Prekmurja, vendar je dokazal svojo ljubezen do tega — takrat težko dostopnega predela Slovenije. Zato si Salovčani lahko opravičeno štejejo v čast, da bo njih v skupščini lahko zastopal **tov. Mejnik Ivan-Džems**. Za namestnika je predlagan domačin **tov. Korpič Koloman** iz

Cepinec, ki je znan kot poirtvovalen politični delavec v okviru KLO Cepinci.

Za volilno enoto Križevci in okolice je predlagan **tov. Košmelj Miran**, načelnik NMS, zastopal pa ga bo domačin **tov. Vereš Koloman** iz Prosenjakovec.

Za volilno enoto Mačkovec je predlagan **tov. Kocjančič Boris**, generalni sekretar pri predsedstvu vlade LRS, za

njegovega namestnika pa domačin **Gjergjek Karel** iz Pečarovec.

Za volilno enoto Tešanovci je predlagan domačin **Sambt Stefan**, predsednik KLO v Tešanovcih. Zastopal pa ga bo **Franko Bela**, kmet iz Nemčevce.

Navedene kandidate bodo še podrobneje pretresali zbori volivcev na vaseh, ki se vrše te dni.

Tudi v ljutomerskem okraju so govorili o kandidatih

Pred dobrim tednom so se zbrali v Ljutomeru delegati vaških frontnih organizacij. Na svojem zboru so se pogovorili o vseh važnejših nalogah Fronte. Padla je tudi beseda o predstojete volitvah v Ljudsko skupščino LRS.

Udeležba delegatov na zboru ni bila zadovoljiva. Precejšnje število mest v kinodvorani je ostalo nezasedenih.

Obširen referat o nalogah frontnih organizacij ljutomerskega okraja je podal tov. Verdev Bogo, predsednik OO OF. Dalje časa se je pomudil pri vprašanju združništva, nove trgovine, tekmovanja v čast 10. obletnice OF in pri drugih aktualnih problemih.

Diskusija po referatu ni dovolj razgibala delegatov. Manjkalo je predlogov od tovarišev, ki so prišli iz vasi.

Oglasila se je **tov. Dernekovič Tončka**, sekretarka OO AFZ. V svojem izvajanju je osvetlila nezainteresiranost nekaterih vaških odborov OF, ki se za potrebe in želje žena ne zmenijo. Posledica takšnega odnosa se je pokazala pri zadnjih volitvah v OLO. V večjem številu vasi se je vzdržala glasovanje pretežno večina žena. Vaški voditelji OF se premalo zavedajo, da je ženska organizacija — sekcija OF in kot takšna potrebna frontne pomoči. Ženam je treba pomagati, da bodo sodelovale v ljudski oblasti, združnih odborih, delavskih svetih in v vseh organih upravljanja države. Dospel so ponekod zapostavljali žene. Vzroke je iskati v zastarelih nazorih nekaterih ljudi, ki mislijo, da žene niso sposobne za sodelovanje in upravljanje države. V številnih vaseh so žene pokazale voljo za sodelovanje, posebno po vprašanju zaščite matere in otroka. Zato je dolžnost Fronte, da razvija zdravo pobudo žena za ustanavljanje DID in otroških igršč, ki bodo dobrodošli v sezoni največjega kmečkega dela. Te ustanove bodo razbremenile žene-zadružnice za delo na polju. Organizacija gospodinjstev in drugih praktičnih tečajev bo privabila žene, da se strnejo v svojo organizacijo.

Tov. Pirher Aleksander, predsednik Sveta za prosveto in kulturo, se je v diskusiji dotaknil dela izobraževalnih tečajev. Prosvetljevanje kmečkih ljudi naj bi Fronta zapisala na prvo mesto. Žal po vseh vaseh ni tako. V okraju deluje 13 izobraževalnih tečajev, ki se razlikujejo po udeležbi tečajnikov. Tam, kjer je Fronta aktivna — uspevajo tečaji. Na pobudo Agitpropa pri CK KPS so predvideli 36 strokovnih predavanj, ki jih izvajajo strokovnjaki iz združnega sklada, zadrug in državnih posestev. Predavatelji so držali besede, niso je pa nekateri vaški frontni odbori. To ni ostalo brez posledic. Samo v 13 krajih so predavali. V oddaljenih vaseh Sejanec, Trnovci, Kuršinci, Branoslavci in drugod niso pričakovali večjih uspehov. Doživeli so presenečenje. Ravno v teh krajih so bila predavanja množično obiskana. Kmečki ljudje so povabili predavatelje, da jih zopet obiščejo. Pri Miklavžu prevladuje združni sektor. Udeležba ljudi na tečaju in gospodarskih predavanjih je tako nizka, da se ni splačalo začeti. Nič kaj se ne morejo pohvaliti na Kogu, Gomili in pri Malj Nedelji. Zelo slabo se je zavzela Fronta v Preslavi. V kraju živijo večinoma zadrudniki, bivši vinčarji, ki so zelo potrebni osnovnega znanja. Zadrudno prosvetno dvorano so spremenili v skladišče koruze, namesto da bi upoštevali želje zadrudnikov po izobrazbi. Drugače je v vinčarskem predelu okrog Sveti. Njihov kmetijsko-nadaljevalni tečaj je dobro obiskan. Na Maleku so se odrezali vinogradniški delavci, ki radi zahajajo v izobraževalni tečaj, ki mu pomagajo strokovnjaki iz državnega posestva v Jeruzalemu. Koliko zmorejo z odkupnim delom množične organizacije, so dokazali Cvenarji, ki se lahko ponosijo z uspeho kmetijsko-nadaljevalno šolo. Tudi v Podgradju je izpočetka še šlo. Zadnji čas je padlo število tečajnikov od 35 na 13. Mar ne bo hvaležna naloga frontnih organizacij, da poskrbijo za izboljšanje udeležbe mladincev na tečaju?

Posravljen od delegatov je stopil na govorniški oder tov. Lubelj Franc, sekretar Prezidija Ljudske skupščine LRS in član GO OF Slovenije. S preprostimi besedami je razprl pred delegati sedanji položaj v svetu in doma. Pomudil se je pri objasnjevanju vloge naše države

ve v borbi za mir. Delegatom je položil na srce, da naj stopijo med frontovce in jim naj odkrito povedo, v kako težkih okoliščinah danes ustvarjamo in kakšnega pomena je to za utrditev obrambne sposobnosti in neodvisnosti nove Jugoslavije.

V imenu ljutomerskih frontovcev je imel besedo **tov. Stebih Franjo**. Dejal je, da so njegovi frontovci precej delavni. Niso še zadovoljni z doseženimi uspehi. Več bodo storili v političnem delu med članstvom. Nekateri rajonski odbori so že uvideli, da je pot do uspehov možna le tedaj, če je frontno članstvo seznanjeno o vseh tekočih političnih dogodkih.

Na koncu zborovanja je **tov. Kelemina Ivo** predlagal zboru imena kandidatov in namestnikov za poslance v novoizvoljeno Ljudsko skupščino LRS. Predočil je delegatom njihovo življenje in delo za obel blagor delovnega ljudstva.

V prvem volilnem rajonu kandidira **tov. Jaha Stefan**, predsednik IO OLO,

gati. Oglasil se je tudi **Apačan**, nato še delegati iz Vratje vasi, Stogovcevi in Segovcevi. Povsod tekmujejo, da bi dostojno počastili rojstni dan svoje organizacije. Lepo jih je poslušati, ko vneto pripovedujejo. Prav gotovo so si nekateri zaslužili priznanja, ki pa še vedno ležijo na omarah v pisarni okrajnega frontnega odbora. Tekmovalna komisija naj bi se zganila. Krivi so tudi VO OF, ki neredno pošiljajo tekmovalna poročila, kar onemogoča komisiji nemoteno delo.

V radgonskem okraju kandidira tov. Modic Helij, pravosodni minister

Pred nedavnim se je v Radgoni vršil okrajni zbor Fronte. Zborovanju sta prisostvovala **tov. Modic Helij**, minister za pravosodje pri vladi LRS in podpolkovnik JA **tov. Kavčič Ivan**.

Tov. Borko je v diskusiji povedal, da se vidno utrjuje moralno-politična enotnost na skrajni meji naše države. To ni samo v Apaški kotlini, marveč tudi v drugih vaseh okraja. V KLO Velka se voljci niso hoteli približati »črnim« škrinjicam, katere smatrajo kot odvratno stvar na voličih. Med prebivalstvom naj Fronta pojasnjuje ukrepe oblasti. Na volivce jih je treba prenašati s politično perspektivo. Če bi v Brengovi tako delali, ne bi imeli običnih zaostankov, niti zadnjega mesta med KLO. Ljudje na KLO so se demonstrativno branili planov obveznih oddaj prašičev, iz česar je moč sklepati, da nekateri funkcionarji nasedajo spekulantom na vasi.

Zastopnik frontovcev iz Lokavec je na zboru upravičeno kritiziral, seveda v kolikor so resnične njegove navedbe. Po njegovih besedah je do bil njihov KLO tri plane za obvezno oddajo mesa. Predpisi niso bili ob pravem času izdani. Njihov predsednik KLO se hoče zaščititi pred dajetvami. Neumestno tarnja, da ne more oddajati, ker nima delavcev za obdelavo svojega posestva.

Ziberčan se je oglasil z ostrim tonom. Besede ni postavil na pravo mesto. Z svojo kritiko je zagovarjal one kmete, ki zanemarjajo oddaje. Po njegovem naj bi spekulanti ostali nezakaznani, kot je to pri poedincih v murskosoboškem okraju.

Delegat iz Stare gore je kritiziral organe KLO, ki so nekemu kmetu predpisali oddajo prašiča, dasiravno je vsem obveznostim pravočasno zadal.

Iz frontnih organizacij, ki tekmujejo...

Delavec iz državnega posestva v Črncih je poročal, da na posestvu uspešno tekmujejo. V času tekmovanja so pri popravilu krajevnih cest opravili 2560 prostovolj. ur. Navozili so 61 kubikov gramoza. Šepa jim kulturno-prosvetno delo, ker nimajo dovolj pomoči od uprave posestva.

Poličani se je spomnil na njihove tekmovalne uspehe. Poličani niso med zadnjimi. Tudi oni so bili na cestah. Navozili so 60 kubikov gramoza. V vasi so ustanovili krajevno Zvezo borcev NOB. Frontno članarino so pobrali že za vse leto naprej.

Pri Benediktu žgo 21.000 komadov opeke za zadrudni dom. To je povedal njihov delegat, ki je v imenu svojih frontovcev obljubil, da bodo za delo krepko prišli.

Delegat iz Plitvice se je pohvalil o delovni vni vseh množičnih organizacij v njegovi vasi. Dobro vzgajajo vaščane. V tekmovanju imajo za seboj dva samostojna kulturna nastopa, ki sta bila množično obiskana. Tako je tekel pogovor med dele-

Podoba kandidata tešanovske volilne enote Stefana Sambta

Levo: Stefan Sambt, predsednik KLO in KDZ v Tešanovcih v razgovoru z zadrudnikom

V Tešanovcih, tiptični prekmurški ravninski vasi, je rasel in živel svojo mladost eden najboljših in vzornih ljudskih odbornikov murskosoboškega okraja in sedanji kandidat za poslanca republiške Ljudske skupščine — **Stefan Sambt**.

Levo: Stefan Sambt, predsednik KLO in KDZ v Tešanovcih v razgovoru z zadrudnikom

Zunanjo podobo Stefana Sambta lahko opišete ali orišete, toda pri tem ne boš mogel navesti nikake posebnosti: mož srednjih let, nizke in drobne postave. Enkrat na vozu, drugič pri živini v hlevu, pa spet v p.sarni ali na kolesu, toda navadno s čepico na glavi. Tak, kakor vsakdanji naš delovni človek. Kakor hitro pa se Stefanu Sambtu približaš in načneš z njim ta ali oni pogovor, šele opaziš, da o Sambtu nisi vedel ničesar. O tvoji zmoti te še bolj prepriča način, kako Sambt poslušata to ali ono reč in kako na eno ali drugo premišljeno in s preudarkom odgovarja. O sebi ne govori rad. Čedna lastnost poštenega in skromnega človeka! Če se dalje časa pogovarjaš z njim, opaziš: v Tešanovcih so naredili to in ono, toda kot da so vse to naredili brez njega, brez Stefana Sambta. »Mi smo naredili to in to«; »pri nas smo naredili tako in tako«; »naš pogled na to je tak in tak«! Tako govori Sambt. Nikjer ni tistega ja za, ki je deljansko največ prispeval k temu, da se je to ali ono naredilo!

Človek od Sambta ne zve ničesar o njem samem. »Ni moja zaslug«, de skromno. Toda tu so ljudje. Tu so priče tistih dni takoj po osvoboditvi, ko je bil Sambt prvi kandidat Osvobodilne fronte za prvi kraljevni ljudski odbor v Tešanovcih. Tu, v Prekmurju, se je ljudska oblast začela porajati šele z osvoboditvijo in ni bilo ljudskih odborov že prej. Zato je bila novost, ki je zahtevala tudi novih, gibčnih, predranih in sposobnih ljudi. Prav zato je bil Sambt izvoljen v ta prvi ljudski odbor. Stefan Sambt je obiskoval tudi pravno-politični tečaj, prvi v Prekmurju.

Na ta tečaj je prišel Stefan Sambt kot tajnik kraljevnega ljudskega odbora. Z diskusijo — katerih nobena ni minila, ne da bi se Sambt oglasil s svojo kritično besedo ali predlogi — je pokazal, da je široko razgledan ljudski odbornik. Nekeč je hodil po svetu, bral mnogo knjig in časopisja, pa mu ni bilo težko dojeti ciljev, ki jih hoče uresničiti ljudska oblast. Ker je Stefan Sambt to razumel, mu ni bilo težko doseči na tečaju najboljšo oceno.

Kmalu nato je Sambt postal predsednik KLO in to funkcijo vrši še danes. Ali bi bilo mogoče, da bi bil nekdo kar dobrih pet let ljudski odbornik, če ne bi odgovarjal ljudstvu, če ljudstvo ne bi bilo zadovoljno z njim? To bi ne bilo mogoče, kajti ljudstvo bi ga na zboru volivcev odpoklicalo ali pa ga ne bi ponovno izvolilo.

Stefan Sambt je vključen in ustrezljiv nasproti svojim volivcem. Mnogokrat jih potrpežljivo poslušata, včasih, kot da jih sploh ne bi slišal, toda pri tem se molče poglablja v bistvo stvari. In ko misli, da je človek ob njem; za vse povedal, ga še nekolkol podreza: »Se kaj?« Sele nato se začne razgovor. Vsako reč je treba pretehtati in postaviti na pravo mesto. Nekeč sem ga poslušal na ustanovnem občnem zboru Kmetijske zadruge v Tešanovcih. Pretehtano in počasi je govoril in vsako besedo postavil na pravo mesto tako, da je tudi zalegla. Skoraj ga ne bi bilo treba nič dopoljevati in ničesar več poljsnjevati o Kmetijski zadruzi, saj je domala vse že povedal. Uspeh seveda ni izostal, ker je bila večina Tešanovčarjev za takojšnjo ustanovitev Kmetijske zadruge.

Stefan Sambt je kot predsednik kraljevnega ljudskega odbora povsod zaven, kjer misli, da je potrebno. Dobro ve, da ljudski odbor ne more biti nekaj samo za se, temveč da mora biti povezan z ljudskimi množicami, z vsemi volivci, ne samo preko zborov volivcev, temveč tudi preko množičnih organizacij. Zato najdemo Sambta tudi v odboru OF, pri gasilcih, pri kulturno-umetniškem društvu »Novi svet« in v tesni povezavi z aktivno in delavno tešanovsko mladino, ki je prav zato vedno pripravljena nuditi svojo pomoč pri kraljevini akcijah.

Eden največjih uspehov, ki so jih dosegli v Tešanovcih, je bila elektrifikacija vasi. Tu Sambt rad pove, kako težko je bilo s to elektrifikacijo. Vprašanje se je sukalo predvsem okrog tega, ali bodo elektrifikirali ali ne. Kljub temu da so Tešanovčarji napredni gospodarji, se je našlo nemalo starokopitnežev, ki so bili proti. Ko pa so zagorele luči, je Stefan Sambt s ponosom in hkrati svareč dejal: »Elektrika naj sveti tudi vsem tistim, ki so hoteli na vsak način preprečiti elektrifikacijo. Ti ljudje se naj vsak večer, ko prilježe električno, spominjajo na to, da so bili nasprotniki samih sebe in svojih potomcev.«

Se večji uspeh Tešanovčarjev — posebej pa njihovega predsednika Stefana Sambta — je ustanovitev kmečke delovne zadruge »Novi svet«, ki je ena najboljših v murskosoboškem okraju. Stefan Sambt je moral tudi tu trdo zorati v ledino, prav tako kot v prvem tešanovskem ljudskem odboru, kakor v komaj ustanovljeni kmetijski zadruzi, kakor pri zadrudni ekonomiji, kakor pri elektrifikaciji. To dokazuje zaupanje, ki so mu ga izkazali tudi zadrudniki kmečke obdelovalne zadruge: tretjič so ga izvolili za svojega predsednika. To pa ni samo častno temveč tudi težavno. Toda vsak, ki ve, kakor Stefan Sambt, da je treba vse težave premagovati ne sam, temveč skupno z vsemi volivci, z vsemi zadrudniki, se ni ustrošil težav. Vsakodnevna borba, ki jo je bil skupno z volivci in zadrudniki za napredek Tešanovcev, je rodila tolikšne uspehe, da so poznani celo izven meja okraja. Tako ni čudno, da so volivci vsega tešanovskega sektorja prav v Stefanu Sambtu videli takega človeka, ki ga je vredno postaviti za kandidata republiške Ljudske skupščine.

Podzemsko jamo z mnogimi kapniki so odkrili delavci pri lomljenju kamna za hidrocentralo Vinodol v bližini Fužin na Hrvaškem Dolga je približno 300 m. V volilno bodo v kratkem napeljali električno razsvetljavo in uredili pota, da bo pristopna turistom.

Izbrali so kandidate za drugo Ljudsko skupščino...

Podpolkovnik JA **tov. Kavčič Ivan** je v diskusiji objasnili delegatom, s kakšnimi težavami se bori naše vodstvo. Nakazal je posledice lanske suše, ki terja od delovnega kmeta, da pridela in odda skupnosti kar največ svojih pridelkov. S čistimi računi pri oddajah pomagata kmet in zadrudnik pri krepitvi obrambne moči države in slavne JA, ki budno stoji na mejah, da bi zaščitila mirno socialistično graditev.

Tov. minister **Modic Helij** je povedal vzpodbudne besede. Dalje časa se je pomudil pri demokratizaciji naše uprave in celotnega družbenega življenja. Delegatom je priporočal, da se poglobijo v spor med našim vodstvom in birokratsko kasto iz SZ, ki je danes glavni volni hujskač. Ko je govoril o volitvah v Ljudsko skupščino, je dejal: »Korak naprej k množicam so letošnje volitve. Imamo več kandidatov, voljenih bo večje število poslancev. Naloga izvoljenih tovarišev bo, da so v stalnih stikih s svojimi volivci.«

Delegat **Markovič Anton** je v imenu frontnih organizacij predložil Zboru kandidatno listo za volitve v Ljudsko skupščino.

V prvi volilni enoti (podgorški sektor) kandidira **tov. Mauser Ivan**, predsednik KDZ iz Podgorja, za namestnika **Borko Franc**, tajnik IO OLO.

V drugi volilni enoti (apaški sektor) **tov. Fifol Marija**, zadrudnica KDZ v Apačah, za namestnika **Kavčič Franc**, poverjenik za trgovino in preskrbo pri IO OLO.

V tretji volilni enoti (benediktški sektor) **tov. Kocijer Peter**, sekretar OK KPS v Radgoni, za namestnika **Klobaš Slavko**, predsednik KDZ v Benediktu.

V četrti volilni enoti (radgonski sektor) **tov. Kavčič Ivan**, podpolkovnik JA, za namestnika **Baton Jože**, upravnik državnega posestva v Črešnjevcih.

V peti volilni enoti (sektor Cerkevniak) **tov. Zadravec Branko**, predsednik IO OLO v Radgoni, za namestnika **Borko Ivan**, ekonom RKGS v Radgoni.

V šestih volilnih enoti (radenski sektor) **tov. Helij Modic**, minister za pravosodje pri vladi LRS, za namestnika **Vuk Alojzij**, delavec slatinskega podjetja v Radencih.

V tekmovanju na čast 10-letnice OF so VOOF soboškega okraja prejeli priznanja

Na zboru Osvobodilne fronte za soboški okraj so prejeli posamezne osnovne organizacije OF od Okrajnega odbora OF priznanje za svoje delo. Pri tem se je ufoševalo vse delo posameznih organizacij. Vse okraj je razdeljen na sektorje, ki tekmujejo v čast 10-letnice OF. Ta priznanja so dobile VOOF za delo v mesecu januarju, kar pomeni, da lahko prejmejo v februarju tudi ostale organizacije, ki so v posameznih grupah in ki tekmujejo. Mi vemo, da v soboškem okraju ni tako, kot v ostalih okrajih naše republike. Soboški okraj ima zelo nizek procent delovnega ljudstva vključenega v OF, kar nam vsekarer ne služi v čast dela, ki ga opravljamo pri graditvi socializma. Mnoge osnovne organizacije so si zadale nalogo, da bodo v tem tekmovanju zvišale število članstva, kar je pogoj pravilnejšega in boljše dela na gospodarskem in političnem ter kulturnem polju. Vsekakor so se izkazali za najboljše v Kušanovcih, kjer so vključili v Fronto 50 novih članov in s tem dosegli najvišji procent vključitve. Kako pa v Soboti? Čeprav v Soboti dosegli večje število, ker so vključili nad 100 ljudi v Fronto, toda procentualno so slabši od Kušanovcev. Tudi notranja organizacija v osnovnih organizacijah se je izboljšala. Osnovne organizacije sodelujejo pri vseh gospodarskih, političnih in kulturnih ter izobraževalnih akcijah. One pomagajo tako s svojim delom organom ljudske oblasti, ki niso imeli dovolj pomoči od strani organizacije OF, ker je ta organizacija, kakor smo že prej omenili, pri nas precej šibka. Vsekakor so v Prosenjakovcih, Cepinčih, Križevcih, Petanjcih, na Cankovi, v Gornjih Slavecih in Rakičanu, Vadarcih, Dokležovju in Sotini pokazali veliko smisla za to delo. V Gornjih Petrovcih so n. pr. izredno točni, kar se tiče članarine. Naše osnovne organizacije v podjetjih so po-

kazale veliko iznajdljivosti in dela pri izboljšanju odкупа in kvalitete. Priznanje za svoje delo so dobile osnovne organizacije v Mlekoprometu, v Tovarni perila, ki je meseca decembra proglasila 33 udarnic, v Rakičanu na posestvu in osnovna organizacija v OZK, ki je izboljšala kvaliteto in način dela. Paralelno z reševanjem gospodarskih vprašanj so se naše osnovne organizacije pečale tudi z zelo važnim vprašanjem, a to je prevzgoja našega ljudstva. Pomoč, ki so jo nudile organizacije pri ustanavljanju izobraževalnih tečajev, ne smemo pozabiti. Tako so n. pr. takoj pristopili k rešitvi tega vprašanja v Križevcih in Prosenjakovcih, ki nudijo pomoč celo Središču, kjer je frontna organizacija zelo dobra in je dobila republiško prehodno zastavico. V Beltincih in Cepinčih, kjer so pospešili izobrazbo ljudstva.

Se nekaj zelo važnega, ako smo odkriti. Nekateri organizacije so pristopile k dvigu kulturnoumetniškega dela v okraju. Od nagrajenih organizacij so se izredno zanimale za to delo organizacije v Križevcih, Beltincih, Cepinčih, Gornjih Petrovcih, Prosenjakovcih in Rakičanu, kjer imajo prav tako kakor v Križevcih, kar dve dramski družini. Delo Fronte je odvisno od sodelovanja delovnih množic v tej organizaciji, ki je doprinesla največ žrtev za svobodo. Zato je potrebno, da se ostale organizacije poglablje v boljše in živahnije delo. Vključite se naj več ljudi v organizacijo, saj s tem pomagajo organom ljudske oblasti. Poleg tega se naj ne pozabi na izobrazbo obiskovalcev v izobraževalnih tečajih in društvih. Prihodnji mesec se bodo ponovno razdeljevala najboljše organizacijam v okraju priznanja za delo. Vsaka organizacija lahko prejme priznanje, toda mora brezpogojno zvišati količino in kvaliteto dela.

Občni zbor najboljših zadrugarjev v Prekmurju

Kmečka delovna zadruga v Kramarovicah, ki je najstarejša v Prekmurju, je letos imela že svoj četrty letni občni zbor. Kdor pozna delo in razvoj te zadruge, mora kramarovskim zadrugarjem priznati, da so kot prvoborci zadrugarstva v Prekmurju svojo nalogo v teh letih častno izpolnili.

V prvih letih je šlo zadrugi težko. Zadrugarji, ljudje iz najrazličnejših krajev Slovenije, ki jim je okupator v vojni uničil premoženje, so se po begu Nemcev naselili na njihovih zanemarjenih in zapuščenih posevstvih. Nekateri so bili vajeni kmečkega dela, drugi — bivši obrtniki in delavci — so se mu morali komaj privaditi. Vse to na začetno delo zadruge res ni ugodno vplivalo. Oddaljenosti zadruge od okrajnega središča — saj leže Kramarovi 30 km daleč od Murske Sobotice, tik ob avstrijski meji in za izredno slabe prometne zveze, so k slabemu delu zadruge tudi dodale svoje.

Kljub temu pa se je spomladi 1949. leta nekaj najboljših gospodarjev v Kramarovicah odločilo za vstop v zadrugo. Med njimi sta bila tudi Janez Težak in Franek Zagorc. Janez Težak so zadrugarji kot vzornega kmetovalca kmalu izbrali za svojega predsednika, Franca Zagorca pa za brigadirja. Od tedaj naprej je zadrugo gospodarstvo vidno napredovalo in danes je kramarovska zadruga med najboljšimi v Prekmurju. Zadrugarji so v prejšnjem letu posvetili vso skrb gradnji gospodarskih poslopij. Dosele so že zgradili velik hlev za govejo živino in svinjak za 120 prašičev. Število goveje živine so močno povečali, staro in bolno živino pa začeli izločevati. Že v naslednjem letu so dvignili hektarski pridelek za okrog 60 odstotkov. Na kmetijski razstavi v Murski Soboti je bila kramarovska zadruga deležna splošne pozornosti s svojim krompirjem, in je 1949. leta dosegla rekordni pridelek v Sloveniji: po pet vagonov na hektar.

Kramarovski zadrugarji pa svoje delo iz leta v leto izboljšujejo. Se pred dvema letoma so se kmetje v vasi kaj radi pobahal: »Kaj bo kramarovska zadruga! Nekaj večjih kmetov v vasi od-

da skupnosti več, kot pa vsa zadruga! In dve, tri leta je bilo res tako. Lani pa so zadrugarji na občnem zboru že pokazali čiste račune. Privatni kmetje v vasi, ki imajo 237 ha obdelovalne zemlje, so dobili lani štiri in pol vagona krompirja. Zadruga, ki ima samo 115 ha, pa je dala osem vagonov. Privatni kmetje so dali skupnosti okrog 19.000 litrov mleka, zadruga pa na polovici manj zemlje 21.000 litrov.

Kljub temu, da je zadruga oddala lani vse svoje prideleke po nižjih vezanih cenah, so imeli okrog 1 in pol milijona dinarjev čistega dobička. Delovni dan so dobili zadrugarji izplačan po 95 dinarjev. Vsaka družina pa je prejela še lepo število bonov za nakup industrijskega blaga po nižjih cenah. Na občnem zboru so zadrugarji že tretjič zaupali svoje zadruge Janezu Težaku. Saj je prav njegova zasloga, da je skupno s Francem Zagorcem, Jožetom Mikulo in ostalimi člani dvignili kramarovsko zadrugo v eno najboljših socialističnih kmetijskih v Prekmurju.

KAKO SO SI V RADGONI ZAMISLILI OLEPŠAVO TRGA?

V Radgoni so zadnje čase bolehalj na nič kaj prijetni boleznj, ki si jo lahko zapazil, kamor si stopil. Zanemarjeni nasadi, nečistoča po cestah in hišnih dvoriščih — vse to je jemalo lepoto znamenitemu izgledu trga.

Na poverjenstvu za lokalno gospodarstvo MLO v Radgoni so se resno zamislili. Prvotno so se ukvarjali s predlogom, da bi ustanovili posebno društvo, ki bi skrbelo za olepšavo trga. Predlog se jim ni zdel sprejemljiv. Padla je druga odločitev. Pri MLO bodo ustanovili Svet za olepšavo trga, ki bo povezoval vse ljubitelje čistote v strnjeno skupnost. Priljubljeni bodo predvsem one državljanke, ki imajo voljo do sodelovanja. V Svetu bodo zastopani ljudje iz vseh ulic. Upati je, da bo Svet ob sodelovanju vseh Radgončanov pripomogel, da bo trg lepše urejen in čistoča na višji ravni, kot pa je danes.

Brezdelje ljudske inšpekcije — ne bo opravičilo zaupanja volivcev

Radgonski frontovci so že oktobra izvolili ljudske inšpektorje. Zaupali so jim odgovorne naloge, ki terjajo poštovnih inšpektorjev.

Med Radgončani je mnogo kritike, ki pada na rovaš trgovin in drugih ustanov. Ponavadi ostane le pri govoricah. Vse izgleda tako, kot da ne bi imeli teh 11 inšpektorjev, ki so jih na zadnjih volitvah potrdili.

Potrkaimo na vrata ljudskih inšpektorjev in jih povprašamo, kakaj je tako? Odgovorili nam bodo, da so krivi neradni sestanki skupine in nesistematično delo pri opravljanju množične kontrole. Na prvem sestanku so se pogovorili o svojih doživetjih. Pravi Pričakovati bi bilo, da bodo konkretniji pri drugi seji. Zato so se zmotili. Na sestanku ni bilo predsednika skupine tov. Potočnik Valtarja, ki je problematčen z drugimi funkcionarji. Edino zadnja seja je bila nekoliko plodna. Domenili so se, da bodo začeli s kontrolo trgovin. Tokrat, v začetku januarja so šele dobili službene izkaznice.

Nekateri inšpektorji so začeli z delom. Prisostvovali so prodaji blaga v trgovinah in mesnicah. Toda ne vsi — le par posameznikov. Njihova tromesečna bilanca dela je zares klavrna. Samo nekaj pregledov in nič več. Ni mogoče verjeti, da bi v Radgoni ne bilo napak, celo takšnih, ki zahtevajo kazni.

Ali se je čuditi, da ljudje svojih inšpektorjev skoraj ne poznajo? Če bi resnično delali, bi se prav sigurno obročali nanje s pritožbami. Drugo pa je, da so Radgončanji premalo seznanjeni o pomenu dela Ljudske inšpekcije in li zato ne dajejo moralne podpore.

Pričakovati je, da bodo stopili na noge in začeli s kontrolo. Izvolili bi si naj predsednika, ki se bo lažje zavzel za delo v skupini. Ne gre, da bi šli preko glasov volivcev. Ljudje zahtevajo od svojih inšpektorjev takšno delo, ki bo v njihovo korist in v pomoč oblasti pri premagovanju vsakodnevnih težav.

Dopisujte v »LJUDSKI GLAS«!

LJUTOMERSKI ZADRUŽNIKI SE USPOSABLJAJO ZA VODSTVO ZADRUG

Pred nekaj dnevi se je v Ljutomeru končal tretji tečaj za vinogradniške brigadirje. 31 obiskovalcev je dobilo koristna navodila in napotke za izboljšanje organizacije dela v vinogradništvu. Mnogo so govorili o organizacijskih oblikah brigad in skupin, o zboljšanju hektarskega pridelka, o borbi proti sadnim in vinogradniškim škodljivcem in o drugih vprašanjih, ki zanimajo našega vinogradnika.

Največji odziv je zabeležila VINOZ v Železnih dverih, ki je poslala na tečaj sedem brigadirjev. VINOZ Presika ni poslala na tečaj niti enega zadrugarja. Slab odziv za tečaj je pokazala tudi VINOZ Kerenčič-Kog. Ljudje iz VINOZ Vinski vrhovi so prvi dan prišli na tečaj, a pozneje je držal besedo en sam brigadir. Ob koncu tečaja je prišel med tečajnike tov. Stanjko Franc. S skioptičnimi slikami jim je prikazal napredno gospodarjenje v vinogradih. S predavanjem tov. Stanjka so bili tečajniki zelo zadovoljni.

Uspehi vinogradniški tečaj je samo nadaljevanje številnih tečajev, ki jih prirejajo v Ljutomeru, da bi usposobili zadrugarje na vseh področjih zadrugskega gospodarstva. Pred nekaj tedni so končali tečaj živinorejski brigadirji iz 28 KDZ. Tudi oni so se pogovorili o vsem potrebnem za pospešitev živinoreje v zadrugah. Dobro je uspel izlet tečajnikom na okrajno posestvo v Podgradje, kjer sta jim veterinar Jakl in kontrolor mlekarstva, tov. Šoštar, praktično pokazala in pojasnila potrebe o skrbni in pravilni reži živine. Tudi štiridnevni tečaj za zadrugo skladiščenje je uspel. Tečajniki so se seznanili s skladiščnim knjigovodstvom, se poučili o zaščiti poljskih pridelkov in o vodstvu evidence nad proizvodnjo.

Ta teden je pričel tečaj za zadrugne normirke. Predvidevajo se celo vrsto praktičnih tečajev, ki bodo brezdvomno pripomogli k izboljšanju splošnega stanja v zadrugah. Težave imajo s posameznimi zadrugami (Lahonci, Lukavci, Vučja vas itd.), ki iz nerazumljivih vzrokov nočejo poslati svojih zadrugarjev v organizirane tečaje.

Nečloveška dejanja — madžarskih informbirojercev

Sprejeli smo izjavo od tov. Grabar Rozalije, pripadnice madžarske narodne manjšine v FLRJ, doma iz Dolgovaških goric, okraj Dol. Lendava, v katerem nam opisuje svoje doživljaje iz časov bivanja v Rakošijevi Madžarski. Tjaktal je pobegnila zaradi težkih družinskih razmer. Po nečloveškem mučenju od strani madžarskih oblasti, se je Grabarjeva vrnila v domovino. O svojem življenju v Madžarski nam pripoveduje:

22. maja 1950. leta sem pobegnila s svojega doma iz Dolgovaških goric, okraj Dolnja Lendava, na Madžarsko. Vzrok, da sem pobegnila, je bil ta, da sem zanosila s človekom iz moje vasi, ki je tudi Madžar in sem se o tem bala govoriti s svojimi starši. Nikogar nisem imela, komur bi se lahko potožila in zato sem upala, da bom kot Madžarka v Madžarski našla zaščito in razumevanje.

Takoj po prehodu meje sem se prijavila madžarskim granicarjem, ki so me odvedli na svojo komando v Lenti, kjer so me zadržali. Še isto noč so me odvedli v Zalaegerszeg, sedež obmejnega bataljona, kjer so me ponovno zadržali in nato takoj odpeljali na sedež AVO za oblast Zala. Tu so me ponovno zadrževali in to na najbolj odvraten način. Psovali so mi mater in mi grozili, da me bodo pretepli. Počutila sem se kot da sem v rokah najhujših zločincev. Vredeli so, da sem pripadnica madžarske narodne manjšine v Jugoslaviji, vendar so me po zaslišanju vrgli v ječo brez postelje ali slamarice. Za lesto so mi dali le redko vodoeno hrano. Po treh dneh so me odpeljali s spremstvom policije AVO v zloglasne zapore AVO v Szombathely, kjer so me takoj zopet zasliševali na najbolj odvraten način. Niso hoteli verjeti mojim izjavam in mojemu stanju. Vrgli so me v kletne zapore AVO med svoje politične zapornike. Tu sem živela skupno s še 25 političnimi zapornicami v sobi, veliki komaj 5 krat 5 metrov. Te zapornice so bile obsojene od dve na tri leta zapora zaradi poizkusa pobega v Avstrijo. Zaprte so bile zato, ker so bežale pred madžarsko demokracijo. V tem zaporu sem preživela 16 dni,

brez svetlobe in ob voedeni, nezabeljeni hrani.

14. junija 1950. leta so me odvedli na mestno sodišče v Szombathely, kjer sem bila kot Madžarka obsojena na 8 mesecev zapora zaradi prihoda na Madžarsko. Odvedli so me nazaj v zapore, kjer sem okusila vso dobroto madžarske demokracije, med tem ko je v meni raslo novo življenje. V tem zloglasnem zaporu sem preživela 4 mesece, nato pa so me, skupno z ostalimi 25 zapornicami, preselili v zapore v Nagykanizso Moške politične kaznjence, ki so bili skupno z nami premeščeni v Nagykanizso, so vodili po ulicah z zvezanimi rokami. Z verigo so imeli zvezane roke ter eno nogo. Me žene smo hodile na četu te bedne kolone, ki je pokazala vso revščino naših gospodarjev in njihov strah pred resnico. Postali so nas v Nagykanizso zato, ker so bili zaporj v Szombathely premajhni. Hrana, ki je bila že v Szombathely kot pomoč, se je v Nagykanizsi še poslabšala. Zjutraj smo dobivale vodoeno črno kavo brez sladkorja, za kosilo in večerjo pa po pol porcije kaše zmešane z makaroni, fižolom in zeljem, skoro nezabeljeno. Morale smo tudi delati. Lupile smo šibe za pletenje košar in za to delo smo dobivale po 20 filterov dnevno, kar znaša v našem denarju 80 par na dan.

Kot se je bližal konec moje kazni, tako se je bližal tudi čas mojega poroda. Počutila sem se zelo slabo, saj niso postopali z menoj nič boljše, kot s ostalimi zapornicami. Slamnjača je bila trda, odeja tanka, hrana pa slaba in za moje stanje se tem bolj neprimerna.

Dan prej kot bi me morali izpustiti, so prišli k meni organi AVO. Vprašali so me, kaj mislim začeti potem, ko me bodo izpustili. Rekla sem, da se želim vrniti domov v Jugoslavijo. Začeli so me nagovarjati, naj ostanem na Madžarskem češ, da je pri njih lažje in lažje življenje. Na to nisem hotela pristati, ker sem to lepše življenje že poskusila. Naslednjega dne, to je 20. januarja 1951 leta, se je iztekel rok moje kazni in jaz sem ležala v kletih zaporov AVO v Nagykanizsi. Istega večera so me odvedli na vlak proti Szombathely. Na potu pa sem dobila porodno krče in odpeljali so me v bolnišnico v Zalaszentivran, kjer sem se istega dne rodila hčerko.

Osem dni po porodu je prišel po mene volak, ki me je odpeljal na AVO v Szombathely. Ponovno so me vprašali, če želim ostati na Madžarskem in mi obljubili dobro službo. Ko sem 29. januarja 1951 ponovno izjavila, da se želim vrniti v Jugoslavijo, so me ločili od hčerke, ki je bila stara 8 dni in me zaprli v ločen zapor. V tem zaporu z vlažnimi zidovi sem ležala še od poroda trdnaja in izžrpana. Štirikrat dnevno so me peljali h hčerki, da sem jo nahranila. Deklica je ležala na mizi v pisarni poročnika AVO, ki me je tudi zasliševal. Za hrano sem dobivala še znano hrano zaporov AVO. 30. januarja pomoči so me brez besed odvedli s hčerko v obmejni kraj Davidhaza, blizu vasi Hodoš, ki se nahaja v Jugoslaviji in so me tu s pomočjo deske spravili preko svoje meje iz žice in mlin v Jugoslavijo. Pristoval je poročnik AVO s še dvema oficirjema, ki sta bila v civilu.

Takoj so me opazili jugoslovanski granicari, ki so me s sočutjem sprejeli in me odpeljali na svojo komando. Šele tu, na svoji zemlji sem občutila razliko v spoštovanju človeka. Po kratkem razgovoru z organi jugoslovanske varnosti, so me nastanili v hotelu, kjer sem dobila vse, kar sem potrebovala za sebe in otroka. Tu sem v polni meri občutila svobodo in pravice, ki jih jugoslovanska vlada daje madžarski narodni manjšini.

Spomnem se zaradi svojega boga, ki mi ga je, kot mlademu kmečkemu dekletu povzročil strah pred starši. V devetih mesecih, ki sem jih prebila po zaporih AVO-ja, sem spoznala, da je pot, po kateri nas vodi naša vlada, pravilna in edino noštena od vseh narodnih manjšin. Spoznala sem, da je borba proti Informbiroju edino pravilna. Potrnila se bom, da bom s svojim delom dokazala, da sem poštena državljanka FLRJ in v tem duhu bom vzgojila tudi svoje dete, ki je že v prvih urah življenja občutilo, čeprav še ni razumelo, vso težo madžarske demokracije pod dikatom IB-ja.

V radgonskem okraju so zborovali borci NOB

Za radgonske borce NOB je bilo lani, leto pregleda njihove politične enotnosti okrog Partije in našega vodstva. Predlani je prevladovalo v organizacijah Zveze borcev sektaštvo, ki je zaviralo širjenje organizacij po drugih vaseh. Mnogokje so vladali napačni nazori, da so samo borci iz Apačke kotline (kolonisti) zrelj za članstvo v organizaciji. Takšna miselnost ni ostala brez posledic. V vaseh Apačke kotline se je porajalo močno organizacijsko delo, dočim po drugih krajih niso obstajale krajevne organizacije. Lani so šli pri delu v širino. V petih krajih so ustanovili krajevne Zveze in pridobili zanje 300 novih članov.

Borci so bili prvi pri vseh akcijah ljudske oblasti in Partije. Pogledimo si, kaj vse so opravili? V kulturno-prosvetnem delu so zabeležili vidne uspehe. Organizirali so sedem proslav, šestkrat pa so nastopili na ljudskem odru. Po osnovnih šolah so osemkrat predavali iz spominov na slavna partizanska leta. Pri popisu žrtev iz NOB so opravili vse, kar je bilo v njihovi močeh. Sredi leta so v Negovi na partizanskem taboru pregledali svoje borbene vrste. Za spomenik padlim borcem so zbrali med članstvom 41.500 dinarjev. Casten je njihov delež v drugem ljudskem posojilu, saj so vplačali preko milijon dinarjev. Niso mirovali, ko je šlo za delovne akcije Fronte. Vsi so kot en moč pomagali in prispevali preko 8 tisoč prostovoljnih ur. Na delovno akcijo so poslali laetno brigado, ki je štela 44 članov.

To so zgovorni dokazi predanosti članstva ZB graditvi socializma. Ko so pred kongresom pregledali svoje delo, so bili kritični. Premalo so skrbeli za pripravljanje širokih množic v obrambo domovine. Po njihovem ni dovolj, če so pomagali pri organizaciji desetdnevnih taborjenj obveznikov predvojaške vzgoje, kjer so imeli popoln uspeh; 99 odst. udeležbo in vzorno disciplino.

Uspehi državnega posestva v Beltincih

... DA BODO DAJALA OBMURSKA POLJA VEČ IN BOLJŠE PRIDELKE!

Ce pade beseda o Beltincih, se navadno ne spregleda starodavni grad s široko raztegnjenimi gospodarskimi poslopiji, ki tvorijo nekako središče te večje obmurske vasi. Grofovsko gospodo je pobrala vojna. Na prostranih poljih že nekaj let uspešno gospodarji kolektiv državnega posestva. Posestvo se bavi z naprednim poljedelstvom in živinorejo, deloma pa tudi z vrtnarstvom. Stroji in agrotehnične metode dela so prinisale visoke hektarske prideleke posebno pri žitaricah. Z apnenjem zemljišč so pripravili tla tudi za nekatere nove kulture (lucerna), ki jih pred vojno v Prekmurju niso poznali.

... STARI IN NOVI NEMŠČAK

V zadnjih letih so se oblike dela na posestvu močno izpremenile. Ob starih nehigienskih stanovanjih in hlevih rastejo nove moderne stavbe. Posebno na živinorejski fermi v Nemščaku so v preteklem letu zgradili vrsto modernih delavskih stanovanj, osem velikih svinjakov, poslopja za perutninsko farmo in druge objekte. Hlevi se niso popolnoma gotovi, vendar so že polni plemenskih svinj, pitancev in doraščajočih puskov. Skupno jih je nad tisoč. Letos pa bodo

število povečali na 1300. Hlevi strogo ločijo plemenske živali od puskov, doječih svinj in pitancev. Prevladuje pasma »veliki Jorkšire«. Med pitanci zasledimo največ domačih pasem. Domači strokovnjaki so v preteklem letu z uspehom začeli križati žlahtne uvožene svinje z domačimi pasmami. Križanci imajo oboje lastnosti: hitro doraščajo in imajo povprečno boljše meso, pa tudi večji odstotek masti. Delo pri živini je normirano, normativi pa prilično visoki. Tako mora svinjerejka oskrbeti 150 plemenk. To je mogoče le vsled dobro urejenih hlevov in skladišč. Prirastek kontrolirajo tedensko in štirinajstdnevno s tehtanjem živali. Z dograditvijo centralne kuhinje in vodovoda bodo lahko spostili odvisno delovno silo in poenostavili delo. V govedorej prevladuje simendolska pasma, ki pa še ni dokončno selekcionirana, kar bo izvršeno v naslednjih letih. Molznost je srednja in se ne dviga nad povprečnostjo 1500 litrov na pedino mlekarico.

Zanimiv je način krmiljenja, ki je uveden pri živinoreji. Gre namreč za poletni silirano zeleno krmo, ki jo pokladajo živini v času največje suše, ko so prekmurska polja ponavadi suha. Poletne suše, ki nastopajo zadnja leta, skoraj redno zmanjšajo pridelek krmnih rastlin

do 60 odst., kar z zelenim siliranjem grašice, žit in detelje, ki se silira v maju, odpade. In ravno ta krma je bogata na vitaminih snoveh, ki so potrebne za doraščajočo živino. Letos mislijo tako silirati do 200 m³. Z uspehom pa uvajajo tudi jesensko siliranje krompirja, pri čemer prihranijo na kurjavi, delovni silil in na krompirju, ki ostane nepokvarjen daljšo dobo. Te praktične izkušnje, ki so v sušnih letih za živinorejo v Prekmurju izredne važnosti, bo treba prenesti tudi na zasebne živinorejce.

... Z NACRTNO SELEKCIJO RASTLIN VZGAJAJO NOVE SORTE

Posestvo se uspešno bavi s proučevanjem in vzgojo dobrih semenskih sort pšenice, ječmena, koruze in drugih kultur, za kar uporabljajo poizkusna polja. S prihodom ing. Saksida, strokovnjaka za rastlinstvo, so v lanskem poletju obnovili pred vojno delujočo postajo za selekcijo rastlin. Vzgojili bodo nove sorte žit, hkrati pa izboljšali dosedanja sorte pšenice »bankuti«, beltinski ječmen, ječmen sorte »peragis« itd. Kmetom v obmurskih krajih so dobro poznane sorte pšenice »beltinska 277« in »831«, ki so jo vzgojili v Beltincih.

Ob lanski žetvi so na postaji začeli z delom. Iz raznih predelov Pomurja so izbrali do 15 tisoč najboljših klasov pšenice, rži, ječmena in sličnih kultur, jih skrbno izlučili, seme pa v jeseni po

Ljutomerski zadružniki so dobri gospodarji

Ljutomerskim zadružnikom ni bilo novo, kar so slišali na nedavnem občnem zboru zadruge. Pedeset jih je zaverovano poslušalo svojega predsednika Kikca, ki jim je prebral poročilo o delu v njihovi zadruzi. Kikec je pri poročanju večkrat obstal, pogledal po zadružnikih, kot da bi pričakoval njihovih ugovorov. Navadno glasni zadružniki so ga tiho poslušali. Njegove besede so prijetno zvenele. Saj se je postavil za letno bilanco, ki zagotavlja trdno finančno stanje in pošteno plačilo zadružnikom. Zborovali so nekdanji hlapi in kmetje. Tri leta skupnega zadružnega življenja so jih močno zblížala, da so bili kos trdemu delu na zadružnih poljih.

KAJ JE POKAZALA ZAKLJUCNA BILANCA?

Lep napredek, ki bo prinesel zadružnikom v žep 113 dinarjev za opravljeni trudodan. Lanj so prišli samo do 80 din. Čistega dohodka so prigrisodarili 2 milijona 275.000 din. Po odbitku skladov in desetodstotne zakupnine je zadruža izplačala zadružnikom 1.560.000 din. Zadružniki so dobili dovolj pridelkov za lastne potrebe. Žito so delili po vloženi delovnih dnevih. Po 250 kg žita so dobili le oni zadružniki, ki so opravili določeno število delovnih dni (odrasli moški 250, ženske 180, slabšeji ljudje 150 trudodni).

ZADRUŽNIKI SO KREPKO ZAVIHALI ROKAVE

Preteklo pomlad jim je trda predla. Mlajši ljudje so se porazgubili po službah. V družini je ostalo 60 starejših, za delo zmognih zadružnikov. Trd oreh! Na 70 ha nitv in 12 ha vinogradov je bilo treba stopiti. Niso dolgo pomisljali. Brigade so se spoprijele na polju, travnikih in povsod, kamor jih je klicalo delo. V času košnje so vstajali ob treh zjutraj. Marsikatero možato bi vedeli povedati brigadirji Vaupotič Tone, podpredsednik Vogrinec in drugi. Seno so pospravili pod streho, poletji okopali vse kulture. In kolobarjenje v kmetijstvu. Določili so parcele za posamezne kulture, upošteva- joč lastne izkušnje. Se privatniki so se ustavljali ob zadružnih njivah. Brigade so delale po načrtu in si medsebojno pomagale. V času spomladanske kope so vinogradnikom priskočili na pomoč poljedelske brigade. Vinogradniki so jim vrnili ob žetvi in mlavci. Polje je dobro obradilo, čeprav je bilo sušno leto. Pogledimo njihove hektarske donose: žitaric so pridelali 15 stotov (ponekod tudi do 20), krompirja 150—200 stotov, oline repice 20 stotov, sladkorne pese 3000 stotov, približno tako je pri drugih pridelkih. V vinogradih so na 12 ha pridelali 28.000 l vina.

Nujna jesenska dela so jim povzročila skrbi. Niso čakali, da bi prenehalo deževati. Sejali so z roko, ker razmočena zemlja ni dopuščala strojnega sejanja. Nekaj pese so pospravili pod streho, drugo so pustili na polju v kupih, ki so jih zadelali z zemljo.

ZIVINOREJSKI BRIGADIR RADUHA SE TRUDI, DA UVEDE SELEKCIJO ŽIVINE

V živinoreji se niso otreli vseh slabosti. Borba za dober naraščaj ni prenehala. V lanskem letu je odšla iz hlevov vsa neproduktivna živina. Trenutno redijo se 30 glav goveje živine in 61 ovca. Ni mnogo, toda ta živina je dobra, delno priznane simendolske pasme. Lanj so odkupili običnima 2 telčka in 12 pujskov priznanega naraščaja. Živino so združili v hleve s kapaciteto 15 glav. Raduha še ni zadovoljen. Rad se potoži, da izgubi mnogo dragocene krme po nepotrebnem. Če bi imeli samo en hlev, bi vse to odpadlo. Po raztresenih hlevih je teže kontrolirati mlaznost in prirastek živali. Zadružniki niso še toliko zavedni, da bi štedljivo ravnali s krmo. Vsem živinorejcem so letos razdelili krmo v pravilnem sorazmerju. Dvema živinorejcem je že zmanjkalo krme, ker nista bila štedljiva. Suša jim je vzela lepe stote sena. Skoraj popolnoma je ogulila senožeti. Zato so skrbno pospravili jesenske pridelke, s katerimi bodo nadoknadili pomanjkanje senene krme. V šestih silosih se bo našlo nekaj za pod zob.

PRI ODDAJAH SO VEČINOMA NAD OBEVŽNO ŠTEVILKO

Dobro gospodarjenje jim je pripomoglo, da so s lahkoto izpolnili obveznost do skupnosti. Krompirja so odrnili 500 kg več, oljne repice 700 kg, sladkorne pese 7000 kg, vina 7500 litrov. V kleti še vedno diši po vinski kapljici. 7000 litrov viska jim je ostalo v sodih. Nekaj so ga namenili zadružnikom. Pitanecov so oddali 40 in vse količine mesa in mleka. Z mlekom so imeli težave, saj imajo opraviti z nizko mlečnostjo krav, ki dajejo povprečno 1000 do 1500 litrov mleka. Na trg so postavili 130 l žganja, povrtino in druge pridelke.

sejali na poizkusne parcele. Po nekaj letih naporenega opazovanja, bodo dobili kmetje očistočeno in priznano seme. Trenutno se bavi strokovnjak Saksida z izboljšanjem pšenice sorte »bankuti«, ječmena »peragis« in domačega beltinskega ječmena. V prihodnjih letih misli vzgojiti novo sorto pšenice, ki bo laže prenašala vremenske nepravilnosti v Pomurju, hkrati pa dajala visoki hektarski pridelok. Naporno delo jih čaka pri selekciji ozimnega ovsca, ki bo izpodrinil jari oves, ki je ob večjih sušah dajal v Prekmurju nizke pridelke. Mislijo pa tudi na izboljšanje koroze, ki je v Prekmurju zastopana po križanih, manj vrednih sortah. S selekcijo bodo poizkusili vzgojiti čisto sorto debelezrnate koroze s trdimi zrni, ki bo prinesla večje pridelke. Mnogo obeta selekcija aide in drugih strniščnih posevkov, katerih mešane sorte ne donajajo kmetom večjih dohodkov. Za uspešno delo strokovnjakov bo treba dati primerne prostore, predvsem laboratorij, brez katerega ni misliti na uspešno delo.

... ČIM VEČ POVRTNINE NA PROSTA TRZIŠČAJ

Letošnja proizvodnja na posestvu je v veliki meri namenjena potrebam domačih tržišč v industrijskih in ostalih središčih. Največ bodo izvozili povrtin, med drugim 34 vagonov krompirja, 10 vagonov zelja, 6 vagonov pšenice in 22 vagonov ostale povrtine. Vrtnarstvo obsega 16

Na zboru se je pokazalo, kdo je resnično delal in se zavzemal za napredek v zadruzi. Med njimi ne manjka starejših zadružnikov, kakor: Sumakovega Mihala, Senčarjeve Neže, Vaupotiča, Raduhe, Kikca, Vogrinca in drugih zadružnikov. Nekateri so napravili do 400 delovnih dni. Zadruža je poskrbela za starčke in dela nezmožne ljudi, ki tvorijo večino v zadružni skupnosti.

V novi upravni odbor so zadružniki izvolili večinoma stare odbornike, ki so se pokazali vredne, voditi zadružno gospodarstvo. V tretje leto svojega obstoja stopajo z novimi obveznostmi. Zidali bodo nove hleve, uredili menjalne pašnike in izboljšali organizacijo dela. Pri zadružnih gradnjah se bodo naslonili na lastna sredstva, kakor navadno delajo varčni in preudarni gospodarji.

Tudi žerovinski zadružniki niso med najslabšimi v ljutomerskem okraju

Zerovinska zadruža je dokaj močna gospodarska celota, čeprav je njen teren razsežen, vložena gospodarstva pa porazgubljena med prvimi parcelami. Zadruža meri 310 ha zemlje.

Lanj so pristopili k planskemu gospodarstvu. Na občnem zboru so določili, koliko bodo posejali na 92 ha zemlje. Tokrat jim ni bilo težko povedati, da so pri setvi vseh kultur na čistem. V 40 ha orne zemlje so vrgli seme belih žit, kakor jim je naložil setveni plan. Pri spomladanski setvi so pri nekaterih kulturah malo zaostali. Pri vmesnih rastlinah so za 5 ha pod črto, pri krompirju in koruzi po 1 ha, dočim so pri strniščni setvi dosegli obvezno število.

Ne bi se moglo grajati njihovega hektarskega donosa. Lahko se merijo s privatnim sektorjem. Na zboru so povedali, da je bil na nekaterih parcelah rekordni pridelok. To je bilo tam, kjer niso pozabili na gnojenje in skrbno obdelavo zemlje. Povprečen hektarski pridelok znaša pri belem žitu 11 stotov na hektar, pri pomladanskih žitaricah (koroza, proso itd.) 164 stotov, pri krompirju 504 stote, pri industrijskih in krmnih rastlinah pa so dosegli planirani pridelok.

Pri belem žitu so bili svojčas odvisni od nakupa. Lanj so zadružniki rekli: »Ne! Sami bomo pridelali za naša usta!« Tako se je tudi zgodilo. Pri nekaterih pridelkih jim je ostalo čez mero. Odrnili so skupnosti 324 stotov krompirja, 8 stotov prosa in 1,5 stota fižola.

ZAKAJ PA IZGUBA PRI ŽIVINOREJI?

Zadružniki so očeli, da jim živinoreja ni prinesla dohodkov. Na živinorejo imajo 15 tisočakov proizvodnih stroškov. Malo so se začudili. Zakaj tako, ko pa smo vendar pri prirastku živine na dobrem? V lanski plan so zapisali 80 glav goveje živine, ki danes stoji v zadružnih hlevih. Dobro — tu gre po sreči. Dosegli so število živine, kljub 150% prekoračenju obvezne oddaje mesa. Odkod potem izguba v živinoreji?

Pihlar jim je tudi povedal. Oddaja zadružnega mleka je njihova Ahilova peta. Lanj so zaračunali na vsak kravji rep po 700 l mleka, ki bi ga zadruža morala oddati skupnosti. To bi naneslo na 21.000 l mleka. Molznice so raztrgane po običnicah, odrnili so le 14.000 litrov mleka. Kje je ostalo mleko? Nekaj ga je požrla suša, drugo pa je šlo po črnih kanalih v prid posameznih zadružnikov. Po vodi so splavali težki tisočaki, ki naj bi prišli v zadružno blagajno. To jim narekuje, da se naj letos združijo tista krave, ki jim dajejo mleko. Iz poročila živinorejskega brigadirja so zadružniki uvideli, da imajo v zadruzi 21 konj in 14 vprežnih volov. Delovnt živina ni vedno izkoriščena. Zadružniki jo uporabljajo za svoje »privatne« vožnje. Zaslugek vtakejega navadno v svoj žep. O, da bi bili tako ošteni, kot je zadružni zidar Govedič in neredki tisočak bi zdrlin v skupno blagajno. Govedič je delal tudi pri privatnikih. Redno je oddajal račune zadruzi, ki je potem zaslužene zmeske izterjala. Bilanca je pokazala, da je dobila zadruža od Govedičevega dela preko 8 tisočakov čistega dohodka, in to samo za delo pri privatnikih. Z njim bi lahko stoplji tudi vozniki in ne bi bilo izgube.

V VINOGRADNIŠTVU IN SADIJARSTVU PREKO 1.200.000 DINARJEV ČISTEGA DOHODKA

Podatki so povedali, da sta jim vinogradništvo in sadjarstvo prinesla preko 1.200.000 dinarjev dohodkov. To-rej panogi, ki ju v zadruzi najbolj zanemarjajo, Povsod se piše in govori o čiščenju in skropiljenju sadnega drevja. Zaman! V zadruzi so le malo opravili. Se očistili niso vseh dreves. Kje pa je skropiljenje? Za rodnost vinske trte je važno gnojenje vinogradniške zemlje. Posamezniki se branijo, da bi vozili gnoj v vinograde. Vdova Kavčičeva je vložila v zadružo svoj kos vinograda. Treba je bilo gnojiti. Mnogi so se branili, da bi vozili zadružni gnoj iz gnojšč, ki jih imajo pri običnicah. Posredji je stara miselnost posameznikov, ki jih zavira pri obdelavi vinogradov. Vinske trte pustijo htrati. Pomisliti bodo morali na obnovo vinogradov, na rigolanje zemlje. Mar naj vsi nasedejo parolam po-edincev, da se ne splača obnavljati vinogradov, ker bodo po preteku treh let izstopili iz zadruge?

Laže bi bilo, če bi že začeli s arondacij razdrobljenih parcel. To so letos zapisali v plan. Hitrejša bo obdelava zemlje s stroji, s katerimi so precej kupili. Nekaj strojev so lanj kupili. Preuredili so dva svinjaka in dva govejska hleva. Letos mislijo na kokošnjak in druge gradnje.

GOSPODINJA HAJBANIČEVA MARIJA JE OPRAVILA 356 TRUDODNEVOV

Živo so pogledali v oči zadružnika Kosi Mariji in Pušenjak Ivanu, ki si ob 62 trudodnevih ne zaslužita zadružnega imena. Mar naj bi bila tiho Hajbaničeva Marija s 356 trudodnevij aK Kolar Janez z 215 trudodnevij, Hedetz Frančiška z 231, Pihlar Janez s 315 delovnimi dnevi? Ti so zdravo jedro zadruge, okoli katerega se vrti zadružno gospodarstvo. Njihov delež je, da so pri 130 delovnih dneh povprečka na zadružnika. Od 120 delazmožnih zadružnikov jih 34 ni doseglo planiranih trudodnevov. Zato so jim marljivi zadružniki v obraz povedali: »Mar je treba, da je segnilo več stotov jabolk, buč in poznih jesenskih pridelkov? Vj bi morali zagrabiti, pa bi vsega tega ne bilo!« Ali ni to zdrava kritika, ki je namenjena vsem zadružnikom?

To so vodilne misli žerovinskih zadružnikov, ki so se prepletale v njihovem pogovoru na zboru. Ko so pregledali dobro in slabo, so šele spoznali, da ni bilo moči do večjih zadružnih dohodkov. Navzlic napakam in slabostim v zadruzi — znaša dohodek 1.729.000 dinarjev, ki jim je prinesel vrednost 90 dinarjev za opravljeni trudodan. Pihlar se je nekoliko obotavljaval, ko so ga spontano kandidirali za predsednika. Zadružni volji je ustregel. 82 zadružnih rok je zapisalo njegovo ime na volilne lističe. Ponovno so mu dali svoje glasove — priznanje za lanski trud. Obljubil so, da bodo desna roka upravnemu odboru. Prav je tako, zadružniki. Le trdno stopajte po napakah in slabostih in drugo leto bo obračun časten za vas in za vso skupnost.

KULTURA IN PROSVETA

SE ZA DISKUSIJO:

»KULTURNO-UMETNIŠKO DELO SE OŽIVLJA!«

MISLI O JEZIKU IN IZGOVORJAVI

V preteklem tednu je dramska skupina SKUD »Stefan Kovač« razveselila našo publiko z burko »Pri belem konjičku«. Igrala je trikrat in vsakokrat žela obilo priznanja.

Vloge v igri so bile precej posrečno razdeljene. Pri kritiki pa moramo upoštevati vse ovire, ki so jih morali člani dramske skupine premagati s svojim požrtvovalnim delom. Predvsem je to pomanjkanje primerne odra za vaje. To se je pokazalo pri nastopu samem, ko so nekateri igralci igrali precej boljše ob tretjem nastopu kot prvič. Zato bi se tu omejil samo na jezik in izgovorjavo igralcev.

Predvsem se je močno čutil — vsaj pri nekaterih igralcih — dialekt, a izgovorjave je bila premočno izrazna. To izraznost pa bi lahko dosegli z razločno izgovorjavo, z izkoriščanjem pauz, z intonacijo, naglasom, z ritmom in tempom govora.

Izkoriščanje pauz je najvažnejši pogoj izraznosti. Potrebno jih je postavljati tam, kjer zahteva tekst, to pomena, da se emisel boljše dojema. S pravilnim naglasom se loči važnejše od manj važnega in se s tem doseže večja iz-

raznost. Za izražanje veselja, strahu, čudenja, razočaranja, nejevolje itd., pa nam pomaga intonacija govora. Končno je važen za izraznost tudi tempo govora. Skoraj pri vseh igralcih je bil tempo govora prehlter pri nekaterih igralcih pa izraznost prešibka. Pri vsaki igri, torej tudi pri veseloligri, vpliva mnogo na razpoloženje publike način izražanja. Z lepim in jasnim jezikom morajo igralci vzgajati publiko in ji nuditi prijeten užitek.

Prav gotovo bi bilo dobro, če bi dramski skupini priskočili na pomoč strokovni ljudje. Teh je nekaj v Murški Soboti, saj imamo tri srednješolske zavode. Važno bi bilo tudi, da bi imela dramska skupina tudi grupo tehnične osebja. Tako bi ostalo igralcem res samo študiranje vlog. Mislim, da je to nujno in bi bilo želeli, da ta misel ne bi šla v pozabo. Ne sme se več zgoditi, da bi režiser in igralci skrbeli za vse, njihova požrtvovalnost je velika že s samim učenjem.

Pričakovati pa je od te dramske skupine, da se odločno oprima novega dela in pri tem upošteva teh nekaj misli o jeziku in izgovorjavi. Be-

Kulturno-izobraževalno društvo pred velikim tekmovanjem

Pred nami je čas, v katerem se bodo pomenila številna kulturno-umetniška društva v ljutomerskem okraju. Zopet tekmujejo v čast rojstnega dneva Osvobodilne fronte. Pričakala bodo veliki praznik z novimi uprizoritvami na ljudskem odru in na drugih področjih prosvetljenja kmečkih ljudi. Ko so v družini govorili o tekmovanju, so dali prednost kakovostnim prireditvam, s katerimi se bodo približali prebivalstvu. Na ugotovitvah dobrih in slabih strani dosedanjega dela so gradili nove tekmovalne obveznosti. Kakovostne stvaritve v kulturno-prosvetnem delu bodo pri-tegline v društva nove ljudi, željne znanja in sodelovanja. Le tako se bo postopoma širil krog tistih, ki orjejo brazde v ledino nove in napredne miselnosti.

Za tekmovanje se je prijavilo 16 društev, dosedaj največje število dramskih skupin. Na splošno je posrečena izbira sporeda za naše ljudske odre. Podočelška društva z daljšo tradicijo segajo po težjih avtorskih stvaritvah, dočim se mlajša društva ustavljajo pri lažjih dramskih stvaritvah.

SKUD »Janeza Kovačiča« v Ljutomeru tekmuje s tremi sekcijami: dramsko, pevsko in glasbeno. Dramska skupina se bo predstavila s Finžgarjevo dramo »Razvalina življenja« v režiji tov. Stoparja Slavka. Za nastop sta se prijavila mešani in ženski pevski zbor, ki bosta izvedla večje število zahtevnih pesmi. Sodelovala bosta tudi orkester in godba na pihala, ki pa še nista javila svojih sporedov. Pod okriljem SKUD tekmujeta

pionirski pevski zbor gimnazije in mladinski orkester glasbene šole.

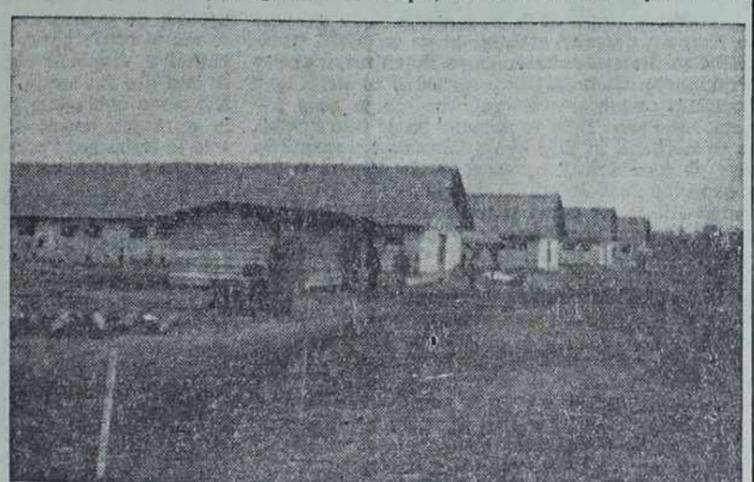
Pri Miklavžu vadijo Nušičevo komedijo »Doktor«. Upati je, da se bo tudi pevski zbor predstavil, čeprav je imel na zadnjem nastopu v Ljutomeru občutne težave, ki jim bo kos samo z dosledno vajo. Tekmuje že medzadružna godba na pihala.

Na Stari cesti deluje eden izmed najboljših SKUD v okraju. Odločili so se za nastop mešanega pevskega zbora. Dramska skupina pa bo nastudirala Klopčičevo dramo »Mati«.

Tudi Veržejčani bodo tekmovali. Evo, kaj so zamislili! Pred tekmovalno komisijo bodo poslali dramsko skupino z Vambergerjevo dramo »Vrnitev« in pa mešani pevski zbor.

Slišali bomo tudi naše »prleške« fante na vasi. Razkrižki kvintet se pripravlja, da bo odnesel kar največje število tekmovalnih točk. Med štirimi poznanimi pesmimi je tudi Kuharjeva »Vrtec ogradija bome«. Razkrižani bodo zapeli v mešanem zboru in dramska skupina bo nastopila z Linhartovo »Zupanovo Micko«. Malonedelčane bomo videli pri godbi na pihala in v dramski skupini, ki bo predvajala Finžgarjevega »Divjega lovca«. Svoj program so javile igrske skupine iz Križevca, ki se bo prikazala z Barabosovo »Lahko je moški«. Ivanjkovčani z Novačanovo »Velež«, iz Cvena z Vambergerjevo »Vrnitvij«, iz Tomaža z Molierovo »George Dandine«, a Kogovčani pa bodo dali na oder »Stare grehe«.

ha zemlje. Odkar upravlja posestvo delavski svet, se je delo vidno izboljšalo. Vsaka brigada ima skrbno določeno proizvodni plan, hkrati pa odgovarja za

vsu proizvodna, obratna in druga sredstva v svojem delokrogu. Količina proizvodnje bo v letošnjem letu glavni regulator plač brigadirjev. Brigade imajo na razpolago vsa sredstva. S štednjom materiala in racionalnim izkoriščanjem

strojev, živine, delovne sile itd. se bo dvignila plača delavcev. Komisije točno ocenjujejo delo posameznih brigad in skupin, kar se evidentira in upošteva ob

ŽENSKI PEVSKI ZBOR V DOLENCIH PRAVILNO DELA

Zenski pevski zbor iz Dolenc, ki se je nam predstavil na lanskem festivalu, lepo napreduje. Sedaj se je zbor pomnožil in tekmuje v kategoriji »B«. To iniciativo in delo zbora moramo vsekakor pohvaliti. Ni rečeno, da vse delo gladko teče, toda, če upoštevamo, da se je zbor pomnožil, moramo poudariti, da je zbor na pravi poti in da bo ta zbor — vsaj za enkrat — eden izmed najboljših ženskih zborov na vasi. Zbor vodi tov. Gonza, ki vlaga veliko truda za napredek zbora. Prav tako imajo za zbor zasluge članice-pevke. V zbor se vključujejo tudi moški člani. Tako bomo dobili ob pravilno usmerjenem delu enega izmed najboljših mešanih zborov v našem okraju, ki bo lahko, poleg soboškega zbora SKUD, zastopal naš okraj na tekmovanju.

Sprejemamo v objavo

MALE OGLASE

Še o razkrižki zadrugi...

V dragi letošnji številki našega lista smo objavili članek pod naslovom »O čem naj govorijo na zboru razkrižkih zadrugnikov«. Oglasil se je podpredsednik KDZ na Razkrižju Zuman Jožef, kateri nam v svojem dopisu razkriva vzroke takšnega stanja v razkrižki zadrugi. Zumanov članek pričujemo z nekimi popravki. Uredništvo je mnenja, da naj o vsebini obeh člankov diskutirajo razkrižki zadrugniki in dajo lastno sodbo. Morda se bo še kateri od Razkrižčanov oglasil in nam podal svoje pripombe. Uredništvo bo takšne kritične pripombe rado sprejelo in jih objavilo v bodočih številkah našega lista.

Uredništvo.

Podajam nekaj popravkov in nekaj misli o vzrokih naših neuspehov k neotodnemu članku »O čem naj govorijo na zboru razkrižkih zadrugnikov«, z željo, da bi zadrugniki na občnem zboru spoznali pravo linijo socialističnega zadrugništva in si podali roke ter z ramo ob rami sodelovali za dobrobit skupnosti. Ne oporekamo, da ni napak v zadrugi in pri odboru, saj doslej še ni bilo nobene zadrugice, ki ne bi imela napak. Razumljivo je, da se delajo napake v odboru, še več pa pri članih, katere izvirajo največ iz »stare miselnosti«. Ni dovolj prikazovati napake, ki jih vsi vidimo, ampak dati nasvete in pogoje za izhod iz napak. Iz članka je razvidno, da se hoče le enega ali drugega odbornika očrniti, da je ta vse kriv, če v zadrugi ne gre vse po »znor«. Dopisniku se je pozabilo povedati, da se odbor mnogokrat nima na koga nasloniti ko bi trebalo kaj važnega odločiti. Kadar je sklican sestanek, niti vsi brigadirji ne pridejo, poleg tega pa ukrepi in nasveti odbora za napake zadrugice niso sprotujejo. Zakaj? Ker bi radi iz zadrugice! Poleg tega jim ni volja delati po pravih in planu. Nasprotno, večina zadrugnikov pravi, da naj le vse propade saj jim itak teče »zadnje leto«. Netočna so tudi izvajanja dopisnika o naših gradnjah.

Upravni odbor se je po prejšnjem vsestranskem dogovoru z višjimi forumi odločil iz nujne potrebe za gradnjo govejega hleva. Dokler zadruga ne bo imela lastnih in dovolj velikih gospodarskih objektov, katerim se še mora pridružiti arondacija parcel, dotedaj ne bo gospodarstvo napredovalo niti pri najboljšem odboru v Razkrižju. Da se je začelo graditi še le v jeseni, ni kriv odbor, če pa se je začelo graditi tik pred setvijo, bi eno in drugo uspelo, če ne bi nastopilo jesensko deževje. Tudi objavljenega pomoči ni uspela. Najtežje je z prevoznimi sredstvi. Gradbeni oddelek pri zadrugi nem skladu bo moral biti odsmal za vsem najnim opremljen, kot samostojna ekipa, ki bo v pomoč enim in drugim.

Težave so bile z zadrugniki, ki so se borili na neljudske načine, da se ne bi na »njihovem« gradilo. Preklinjali so vsakega, kdor je stopil na »njihovo« prejšnjo parcelo. Zopet drugi, da ne gre do vozit na »tuj« parcelo gradbenega materiala, ker gre do itak po treh letih vsi iz zadrugice, čemu bo potem tako velika zgradba! Ker zadrugniki niso hoteli delati pri zidavi, smo morali najeti privatnike.

Ne drž. kot dopisnik omenja, da smo dvema delavcema iz Premurja dajali hrano in koruzo, pač pa po potrebi pijsko. Drži pa to, da smo jih poplačali z mehikimi drvimi, ki so si jih sami sekali, saj jih drugače ne bi dobili na zadrugno delo, končno pa so si v gramoznici tudi zaslužili. Še njih so zadrugniki nadlegovali z raznimi očitki. Dopisnik najbrž ni prejel podatkov, da so zadrugniki najete »delavce-privatnike«, odvrčali in da so še člani, ki še sploh niso prišli za delo v zadrugi!

Ze iz gornjega se lahko vidi, zakaj ni uspel jesenski setveni plan. Tabela delovnih in storilnih dni nam največ pove! Zelo malo jih je doseglo določeno število storilnih dni. Od 60 zadrugnikov dela največ 27, več ali manj redno.

Podpredsednik »sklepe« da naj se jejo samo z eno sejalnico, je bil nujno gospodarsko priporočilo, da se za mali kosček zoranega naj ne mudijo »hitri« konjarji, ko še ena sejalnica ni imela kaj sejati. S tem bi se pičila delovna sila prihranila za oranje, bavanje in drugo. Traktor od »Ustroja« je prišel na pomoč, ko je že deževje nastopilo, tako,

da je le malenkost opravil. K temu še je treba dodati, da naša orna površina od 93 ha šteje nad 180 oddvojenih parcel in pri 12 ha goric do 30 parcel v oddaljenosti do 12 km. Ali je torej kriv neuspehu setvenega plana »nepremišljen ukrep« odbora? Da Zadrugiceva njiva ni bila zasejana, je tudi »jalova«. Očividno je, kaj je gnalo zadrugnike, da so vse vložene parcele »konjarjev« in ostalih, ki so sodelovali, bile gotovo obdelane. Živinorejski fond je moral odbor znižati, če je hotel kaj za zadrugo rešiti. Nekateri konjarji niti za »svoje« konje niso hoteli poskrbeti, ki so imeli vozove in opremo drugi pa so gledali bolj za »svoje« konje in ohišnico. Govorila v skupnih hlevih jih niso dosti brigala. Kljub opominom večina govedorejcev ni hotela pasti. Saj govorijo »ni se jim treba dati« — le, važno je, da kdo več zasači za »sebe« in »svojo živino«!

Pripomniti bi dopisniku, da pri ljudeh z 3-4 trudodnevni letno ne bo našel gradiva za izboljšanje razmer v zadrugi, ki kradejo, kakor tudi pri tistih, ki jim ni ljub socializem, čeprav imajo trudodnevne. Le sodelovanje pri delu in uravi bo privedlo zadrugnike na pravo pot.

Ko bi brigadirji bolj natančno vpisali storjeno delo po kakovosti opravljenege dela, bi se vpisani storilni dnevi; mnogo znižali. Dopisnik pojasnjuje, da se je hotimično mišleval gradbeni material in razni pridelki. Naj bi jih poučil, da bi z veseljem šli na vsak tečaj, ko nam oblast z velikim trudom in stroški nudijo prilžnost izobraževanja. Na tečajih bi spoznali, da v socialističnem gospodarstvu ne more vsak na »svojem« in po »svojem«. Spoznali bi, da je potrebna poštenost in štednja in kakovostno delo.

Politično bi se naj utrjevali in naj bi bili odkritosrčni do sozadrugnikov. Vsaj mlajši zadrugniki bi se naj udeleževali izobraževalnih tečajev, ki se jim nudijo v domači šoli.

Takega sodelovanja in pomoči si želi oblast in dobri zadrugniki, tako da zadruga in skupnost imela korist.

Vse za izboljšanje socializma v zadrugah!

Slafarsko, 21. jan. 1951.
Zuman Jožef, podpredsednik KDZ Razkrižje

Pišecia nam...

GASILCI SO POLAGALI OBRAČUN SVOJEGA DELA...

Pred nedavnim se je v Krogu vršila letna skupščina gasilskega društva. Skupščini je prisostvoval član OGT tovariš Kramer. Voditelj društva so pred zbranim članstvom podali izčrpana poročila o delu društva v preteklem letu. V tovariški medsebojni diskusiji so gasilci igrali vse pomankljivosti in napake v svojem letošnjem delu.

Vse premalo so v Krogu storili za omnožičenje gasilske organizacije. Zato so v letošnji plan zapisali, da bodo privabili nove člane, zlasti pa mladino, v svoj delovni krog. Novi vodja mladinske skupine je zbral 12 mladink, ki so pokazale voljo za gasilsko delo. Ko so govorili o metodah dela z mladino, so prišli do sklepa, da jo je potrebno vključiti v kulturno-prosvetno delo. Lani so v vasi organizirali izobraževalni tečaj, ki so ga gasilci z veseljem obiskovali. Toda letos? Ob slabem delu množičnih organizacij ni prišlo do izobraževalnega tečaja. Le nekaj posameznikov se je prijavilo za »obisk«.

Mladina je precej navdušena za lastno izobraževanje, pa tudi starejši ljudje imajo zdrave domislisce. To jih je napotilo do sklepa, da bodo organizirali strokovna predavanja. Na pomoč bodo poklicali strokovnjake iz Sobote. Prvo predavanje so že imeli. Posestili jih je tov. Pehavec iz Sobote. Številna udeležba na predavanju zgovorno pričja, da je tudi na Krogu mnogo ljudi, ki imajo smisel za občo izobrazbo.

»Na skupščini so se mnogo pogovorili. Pomagali bodo pri gradnji doma, v katerem bodo namestili pisarno KLO, KZ in druge ustanove. Gasilci se bodo vključili v Fronto in v organizacijo RKS. Zlasti za zadnje je med krogovskimi ljudmi mnogo zanimanja, saj se vsi dobro spominjo na leto 1948, ko jim je RKS ob priliki katastrofalnega požara mnogo pomagal.

»KITAJSKA JE RAZGLAŠENA ZA NAPADALCA NA KOREJO.«

Generalna skupščina Združenih narodov je na plenarnem sestanku sprejela ameriško resolucijo, ki razglša Kitajsko za napadalca. Za resolucijo je glasovalo 44 držav, proti resoluciji so glasovale Sovjetska zveza, Belorusija, Ukrajina, Poljska, Češkoslovaška, Indija in Birma, Jugoslavija ni glasovala za resolucijo.

»KITAJSKA JE RAZGLAŠENA ZA NAPADALCA NA KOREJO.«

Generalna skupščina Združenih narodov je na plenarnem sestanku sprejela ameriško resolucijo, ki razglša Kitajsko za napadalca. Za resolucijo je glasovalo 44 držav, proti resoluciji so glasovale Sovjetska zveza, Belorusija, Ukrajina, Poljska, Češkoslovaška, Indija in Birma, Jugoslavija ni glasovala za resolucijo.

mat in ga poslali po nekem otroku komandantu mesta. Toda komandantu osemsto mož oborožene vojske ne bi bilo v čast, da bi se predal kar tako na lepem nekaj partizanom; označenega znaka s sireno, ki naj bi ga dal komandant mesta, če se hoče pogajati, ni in ni hotelo biti; tu so fantje pozabili določiti rok, v katerem jim naj komandant z znakom sirene sporoči, da je pripravljen dogovarjati se o predaji mesta; prav to mu je prišlo prav, da je hitro zaprosil za ojačenje iz Szombathelya, razglasil obsedno stanje, določil »horo legalis« na deveto uro zvečer in od te ure naprej so po vseh ulicah krožile samo oborožene patrulje honvedov, domačih nemzetörov in smrkavih leventov. Stanje je bilo torej dovolj kritično in bilo je treba najti pametnega in odločilnega izhoda. Horthyjev proglas o kapitulaciji je treba na vsak način izkoristiti.

Edino v društvu lahko kulturno-prosvetno delo zaživi

V tretji januarjski številki »Ljudskega glasa« smo poročali o življenju frontovcev iz Borejec pri Ljutomeru. V članku pod naslovom »Da bo dovolj kruha« je tudi govor o zadrugi mladini in njenem kulturno-prosvetnem delu. Oglasila se je tov. Korenova, ki se z navedbami dopisnika ne strinja. V svojem dopisu je navedla več kritičnih pripomb, katere v izveleku objavljamo.

Korenova omenja med drugim, da je igrala z odprtimi kartami, s pismeno in ustmeno prošnjo na IZUD v Križevcih, da bi se dovolilo boreški mladini uprizaritev igre »Sin«.

Njo dobro poznajo člani križevskega IZUD, ki so se z dobrimi nameni vključili v društvo. Tov. Korenova naj pogleda sklepe zadnje skupščine LPS. V njih se zrcali skupno mnenje delegatov. Vskladiti je treba kulturno-prosvetno delo pod okriljem izobraževalnih in sličnih društev. Neljuba zadeva za tov. Korenovo, ki izrablja pripravljenost borečke mladine, da bi s tem škodovala križevskemu društvu in cepila njegov igralški kader. Sklepi narekujejo neorganiziranim skupinam, da se pridružijo društvenemu življenju v IZUD.

Korenova si dela nepotrebne skrbi za borečko mladino. V dopisu piše: »Zmiraj sem stremela za tem, da mladino vsaj malo izučim. Mislim, da sem sposobna za to. Želela bi, da pride mladina do vevljava v križevskem IZUD.«

Mi jo pa vprašujemo, zakaj je lani izstopila iz društva. Seveda je ostalo brez odgovora. Vemo, da ni bila v društvu priljubljena med člani, ki so se zavzemali za napredna dramska dela. Niso se strinjali z njenimi nazori, ki se nagibajo k preživelim nazorom beograjske čaršije. Drugo je, zakaj ni prisostvovala zadnjemu občnemu zboru društva, dasiravno je bila povabljena. Če bi igrala odprto igro — kot sama navaja v dopisu — bi se že vključila v društveno življenje, kamor so ji vsikdar odprta

Z našo mrežo smo ujeli vse resnične, a vesele

Kar na treh stilih je sedel...

Lukač Stefan je bil v zadrugi Bučevci. Bil je tudi predsednik KLO v Bučevcih. Poleg vsega tega je imel v Premurju še posevstvo. Torej izredno iznajdljiv človek, kateremu se pravi »špekulant«.

Ljudstvo pa pravi, da se ne more sedeti v istem času na dveh stilih, a on je sedel kar na treh. Zadrugnikom se je izmuznil — dejal jim je, da se jih ne tiče njegovo posevstvo v Premurju. Še celo privatnikom se je izmuznil z izgovorom, da kot zadrugnik in kot predsednik KLO lahko določi kar 6 kg masti za 7 ha zemlje.

Ta pošteni zadrugnik, predsednik KLO in privatnik je imel, kar je povsem umljivo, polno klet vina. Revez je imel samo 1,5 ha goric in 40 metrskih stotov žita. Vse te dobrine je čuval za ugodne čase, ko bodo ugodne cene, da zviša življenjski standard delavcev — seveda tudi samemu sebi.

Sedaj pa zopet sedi, seveda na pravem stolcu, ki mu ga je podarila ljudska oblast. To mu tudi pripada.

OD TEDNA - DO TEDNA

Po svetu

VOJNA V KOREJI. Ameriške enote polagoma napredujejo na več odsekih. Severokorejci in Kitajci se trdovratno branijo. V preteklem tednu so ameriške čete zavzele mesto Antung in se približale na 8 km Seulu, glavnemu mestu Južne Koreje. Amerikansko napredovanje v tem odseku zavzema širino nad 60 km. Ameriška letala stalno bombardirajo nasprotnikove čete, tako na frontah kot na cestah, ki vodijo proti fronti. Posebno močni napadi iz zraka so bili izvedeni na cestah, ki vodijo skozi Fenjang, glavno mesto Severne Koreje. Ameriški piloti so opazili severno od 38. vzporednika okoli 1400 vozil, ki se pomikajo proti jugu. Ameriške enote so ujele več Kitajcev in Severokorejcev, ki so izpovedali, da se je med enotami Kitajcev in Severokorejcev močno razširil tifus.

KITAJSKA JE RAZGLAŠENA ZA NAPADALCA NA KOREJO.

Generalna skupščina Združenih narodov je na plenarnem sestanku sprejela ameriško resolucijo, ki razglša Kitajsko za napadalca. Za resolucijo je glasovalo 44 držav, proti resoluciji so glasovale Sovjetska zveza, Belorusija, Ukrajina, Poljska, Češkoslovaška, Indija in Birma, Jugoslavija ni glasovala za resolucijo.

»KITAJSKA JE RAZGLAŠENA ZA NAPADALCA NA KOREJO.«

Generalna skupščina Združenih narodov je na plenarnem sestanku sprejela ameriško resolucijo, ki razglša Kitajsko za napadalca. Za resolucijo je glasovalo 44 držav, proti resoluciji so glasovale Sovjetska zveza, Belorusija, Ukrajina, Poljska, Češkoslovaška, Indija in Birma, Jugoslavija ni glasovala za resolucijo.

Ze v poznih popoldanskih urah smo posamezno prihajali v Brumnovo hišo prav nasproti jetnišnice okrajnega sodišča, sredi okupiranega mesta, v katerem so pravkar razglasili obsedno stanje. Tu so že bili Juš, France-Medžimurec, ki so ga na poti v Premurje rešili iz kaznilnice v Lepoglavju — Sergej, znan že iz borbi pri Ribičevem mlinu in na črensovskih njivah pod imenom Bojan, ter legalec Jurij — Ludvik Rogan. Ko sem prišel, je bilo treba še počakati na Cirila in Rastka. Le-ta sta bila kurirja Daneta Sumenjaka-Mirana, ki je sodeloval pri pripravah Horthyjeve kapitulacije. Ciril in Rastko sta kmalu prinesla vest, ki nas je vse vzradostila: tudi Miran se je vrnil iz Budimpešte! Kmalu je res prišel tudi Miran, naglih in sigurnih korakov, v civilni suknji, preko vojaških hlač pa je imel obležene ohlapne civilne hlače. Ko je vstopil, je položil veliko pištolo na mizo, kot da bi mu bila v napatju, in se z vsemi tovariško prisrčno pozdravil.

Wolfram je zelo redka kovina, kakor nikelj, mangan, molibden in še nekatere druge. Je pa nujno potreben za proizvodnjo kakovostnega jekla. Ko so naši geologi lansko leto raziskovali v Srbiji razna področja rud, so slučajno našli na ležišču dragocenega wolframa v bližini Zeleznika in drugih krajih Znanstveniki so lani proučili najprimernejše pogoje za pridobivanje wolframa, letos pa bodo začeli s sistematično proizvodnjo, ki bo zadostovala za domače potrebe in nam ne bo treba uvoza iz tujine.

Največjo mlekarino v državi gradimo v Osijeku na Hrvaškem. Dnevno bodo predelali v prah 30.000 litrov mleka, nadaljnjih 15.000 litrov pa bodo pastemizirali. Mleko bo zbiralo 45 zbiralnic osižejske oblasti.

Prvo svetovno prvenstvo v padalstvu — skokih iz letal — in mednarodni letalski modelarski teden organizira letos Letalska zveza Jugoslavije na letališču Lescse-Bled. Tekmovanje za padalsko prvenstvo bo od 16. do 20. julija, mednarodni modelarski teden pa v avgustu.

Naša rečna plovba se bo letos močno razmahnila. Uvedli bodo dve novi progi in sicer med Beogradom in Sabcem ter Beogradom in Sento. Med Beogradom in Zemunom pa bodo uvedli takimenovani »rečni tramvaj«. To bodo hitre ladje z brzino 25 km na uro, ki bodo razbremenile avtobusni promet med Beogradom in Zemunom. Vozile bodo ves dan kakor tramvaj.

MESTNI KINO V MURSKI SOBOTI

predvaja od 2. do 5. februarja angleški film »Božične pustolovščine« in od 13. do 15. februarja francoski film »Fantastična gimfonija«.

Poziv
Poživa se vse stranke, ki imajo v komisijski prodaji Invalidskega podjetja »Komisija« na pr. da. b'ago, da nem. doma, najzgodneje do 1. aprila, dvignejo denar prodanega blaga. Ravno tako se naproša tiste stranke, da čimprej dvignejo neprodano blago, ki je več kot tri mesece v prodaji. V nasprotnem primeru ne bo imelo podjetje nikakih obveznosti napram strankam.

Invalidsko podjetje »Komisija« Murska Sobota

Razglas

V nedeljo, dne 11. februarja 1951 ob 9. uri bo v Murski Soboti v stari osnovni šoli redna letna skupščina Mestnega odbora RKS s sledečim dnevnim redom:
1. Poročilo predsednika;
2. Poročilo upravnega odbora;
3. Poročilo nadzornega odbora;
4. Razrešnica upravnega odbora;
5. Volitev novega odbora;
6. Plan dela za leto 1951;
7. Predlogi in slučajnosti.

POZORILLO

S 1. februarjem 1951 se je Lesno-industrijsko podjetje Murska Sobota s sedežem v Ormožu, združilo z Lesno-industrijskim podjetjem Maribor.

PREKLIC

Razveljavljam veljavnost letnega spričevala 1938/39 enoletne kmetijske šole Rakičan na ime Perdgal Franco, Doklezevje št. 34.

RAZGLAS

Vsem KLO naročamo, da razglasijo na krajevno običajen način: Vsi bolniki v negarantirani preskrbi, ki boleloha na odprti tuberkulozi pljuč, naj dvignejo v proti-tuberkuloznom dispanserju v Murski Soboti (pri katoliški cerkvi) mesečno 1 kg sladjorkaja.

OLE-Svet za zdravstvo Murska Sobota

Po domovini

Železniška progla Lupoglav-Štalije, ki bo povežala naš največji bazen črnega premoga z ostalim železniškim omrežjem, bo kmalu dovršena. Črni premog iz istrskih rudnikov Raša-Labin bomo lahko v polni meri izkoriščali. Da bo pa železniška zveza z Reko in drugimi industrijskimi mesti še krajša, bomo zgradili še 17 km dolgo progno Matulje-Vranje s 6 km dolgim predorom pod goro Učko.

Po domovini

Železniška progla Lupoglav-Štalije, ki bo povežala naš največji bazen črnega premoga z ostalim železniškim omrežjem, bo kmalu dovršena. Črni premog iz istrskih rudnikov Raša-Labin bomo lahko v polni meri izkoriščali. Da bo pa železniška zveza z Reko in drugimi industrijskimi mesti še krajša, bomo zgradili še 17 km dolgo progno Matulje-Vranje s 6 km dolgim predorom pod goro Učko.

Po domovini

Železniška progla Lupoglav-Štalije, ki bo povežala naš največji bazen črnega premoga z ostalim železniškim omrežjem, bo kmalu dovršena. Črni premog iz istrskih rudnikov Raša-Labin bomo lahko v polni meri izkoriščali. Da bo pa železniška zveza z Reko in drugimi industrijskimi mesti še krajša, bomo zgradili še 17 km dolgo progno Matulje-Vranje s 6 km dolgim predorom pod goro Učko.